EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 11.6.2024.
COM(2024) 253 final

2024/0143 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,

ar ko pagarina ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ieviesto pagaidu aizsardzību

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

• Priekšlikuma pamatojums un mērķi

Padome 2022. gada 4. martā pieņēma Īstenošanas lēmumu 2022/382[1] un aktivizēja Padomes 2001. gada 20. jūlija Direktīvu 2001/55/EK ("Pagaidu aizsardzības direktīvu")[2] konkrētām personu kategorijām[3], kas pārvietotas 2022. gada 24. februārī vai vēlāk Krievijas bruņoto spēku militārā iebrukuma rezultātā, kurš sākās minētajā datumā. Saskaņā ar Pagaidu aizsardzības direktīvas 4. panta 1. punktu pagaidu aizsardzības sākotnējais ilgums ir viens gads, ko var automātiski pagarināt par sešiem mēnešiem, ne ilgāk par vienu gadu. Pagaidu aizsardzība tika automātiski pagarināta par vienu gadu – līdz 2024. gada 4. martam.

Saskaņā ar Pagaidu aizsardzības direktīvas 4. panta 2. punktu, ja cēloņi pagaidu aizsardzībai turpina pastāvēt, tad Padome ar kvalificētu balsu vairākumu pēc Komisijas priekšlikuma var nolemt pagaidu aizsardzību pagarināt līdz vienam gadam; Komisija izskata arī katru dalībvalstu lūgumu par to, lai Komisija iesniegtu Padomei šādu priekšlikumu. Pagaidu aizsardzība tika pagarināta vēl par vienu gadu, proti, līdz 2025. gada 4. martam[4].

Šā priekšlikuma mērķis ir vēl par vienu gadu pagarināt pagaidu aizsardzību, kas ieviesta ar Padomes Īstenošanas lēmumu 2022/382. Tas turpinās pagaidu aizsardzību attiecībā uz Padomes Īstenošanas lēmumā 2022/382 noteiktajām personu kategorijām laikposmā no 2025. gada 5. marta līdz 2026. gada 4. martam.

Pašlaik pagaidu aizsardzība ES ir vairāk nekā 4,19 miljoniem no Ukrainas pārvietoto personu, no kurām viena trešdaļa ir bērni. Aktīvo reģistrāciju skaits, kas liecina par to personu skaitu, kuras saņem pagaidu aizsardzību ES dalībvalstīs, ir saglabājies stabils, proti, aptuveni 4 miljoni ar nelielu pastāvīgu pieauguma tendenci (no 4 miljoniem 2023. gada septembrī līdz 4,19 miljoniem 2024. gada maijā)[5]. Vācija, Polija un Čehija joprojām ir to dalībvalstu vidū, kurās ir vislielākais pagaidu aizsardzības saņēmēju skaits (vairāk nekā 1,2 miljoni Vācijā, gandrīz 1 miljons Polijā un gandrīz 400 000 Čehijā)[6]. Kopš 2023. gada septembra to lēmumu skaits, ar kuriem piešķir pagaidu aizsardzību, ir saglabājies stabils – aptuveni 65 000 lēmumu mēnesī, lai gan tam ir neliela lejupejoša tendence.

---

1 PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS (ES) 2022/382 (2022. gada 4. marts), ar ko Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un nosaka pagaidu aizsardzības ieviešanu.

2 PADOMES DIREKTĪVA 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas

3 Padomes Īstenošanas lēmuma 2022/382 2. pantā ir noteikts, ka pagaidu aizsardzība attiecas uz a) Ukrainas valstspiederīgajiem, kuri pirms 2022. gada 24. februāra uzturējās Ukrainā; b) bezvalstniekiem un trešo valstu, izņemot Ukrainu, valstspiederīgajiem, kuri Ukrainā pirms 2022. gada 24. februāra ir saņēmuši starptautisko aizsardzību vai līdzvērtīgu valsts aizsardzību; un c) punkta a) un b) apakšpunktā minēto personu ģimenes locekļiem. Dalībvalstis piemēro vai nu šo lēmumu, vai pienācīgu aizsardzību saskaņā ar saviem valsts tiesību aktiem attiecībā uz bezvalstniekiem un trešo valstu, izņemot Ukrainu, valstspiederīgajiem, kuri var pierādīt, ka pirms 2022. gada 24. februāra tie likumīgi uzturējās Ukrainā, pamatojoties uz derīgu pastāvīgās uzturēšanās atļauju, kas izsniegta saskaņā ar Ukrainas tiesību aktiem, un kuri nevar drošos un ilgtspējīgos apstākļos atgriezties savā izcelsmes valstī vai reģionā.

4 Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2023/2409 (2023. gada 19. oktobris), ar ko pagarina ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ieviesto pagaidu aizsardzību (europa.eu)

5 Informācija saskaņā ar datiem, kas augšupielādēti Pagaidu aizsardzības platformā un nosūtīti, izmantojot Plāna pārvaldības tīklu.

6 Statistika | *Eurostat* (europa.eu)

Kopš Pagaidu aizsardzības direktīvas aktivizēšanas dalībvalstis ir pielikušas ievērojamas pūles, lai atbalstītu no Ukrainas pārvietotās personas nolūkā veicināt viņu integrāciju uzņēmējvalsts sabiedrībā un darba tirgū. Tās ir arī turpinājušas centienus palielināt uzņemšanas spējas un neparedzētu situāciju plānošanu. ES reakcijai uz Krievijas militāro agresiju pret Ukrainu joprojām ir raksturīgs spēcīgs solidaritātes komponents, pirmkārt, attiecībā uz Ukrainu un tās iedzīvotājiem, kā to atspoguļo to dalībvalstu un pilsoņu centieni, kuri uzņem pārvietotas personas, un, otrkārt, dalībvalstu starpā, kā atspoguļots to lēmumā atteikties no Pagaidu aizsardzības direktīvas 11. panta piemērošanas.

Pagaidu aizsardzības reģistrācijas platforma darbojas kopš 2022. gada 31. maija ar mērķi ļaut pusēm apmainīties ar informāciju, lai nodrošinātu, ka personas, kurām ir pagaidu aizsardzība vai pienācīga aizsardzība saskaņā ar valsts tiesību aktiem, var efektīvi izmantot savas tiesības visās dalībvalstīs, vienlaikus ierobežojot iespējamu ļaunprātīgu izmantošanu. Lai nodrošinātu tās pienācīgu darbību, ir svarīgi regulāri augšupielādēt datus un vajadzības gadījumā veikt ātrus turpmākus pasākumus dubultas reģistrācijas gadījumā. Tā turpinās darboties tik ilgi, kamēr tiks nodrošināta pagaidu aizsardzība. Šajā sakarā nav vajadzīgas izmaiņas tās darbībā, lai pagarinātu pagaidu aizsardzību.

Turklāt, ņemot vērā to, ka ar pagaidu aizsardzību saistītās tiesības persona vienlaikus var izmantot tikai vienā dalībvalstī, pagaidu aizsardzības saņēmējiem, kuri pārceļas uz citu dalībvalsti, lai saņemtu pagaidu aizsardzību, nevajadzētu saņemt sociālo palīdzību divās dalībvalstīs vienlaikus.

Nepieciešamība turpināt aizsardzības nodrošināšanu līdz ar iespēju pagaidu aizsardzības saņēmējiem saņemt pagaidu aizsardzību viņu izvēlētajā dalībvalstī ir ietekmējusi dažu dalībvalstu uzņemšanas sistēmu, jo īpaši tajās dalībvalstīs, kas izmitina lielu skaitu personu, kurām ir pagaidu aizsardzība, apvienojumā ar ietekmi, ko rada situācija, kad vienlaikus ir jāsaskaras ar lielu skaitu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju vai ar mājokļu trūkumu. Šajā sakarā ir svarīgi turpināt darbu, lai nodrošinātu lielāku līdzsvaru starp dalībvalstu centieniem. Komisija turpinās cieši uzraudzīt turpmāko jauno ieceļotāju ietekmi uz dalībvalstu uzņemšanas spējām. Komisija ir arī gatava veicināt nepieciešamās diskusijas par šo jautājumu un pienācīgus turpmākos pasākumus. Prioritāte joprojām ir nodrošināt pārvietoto personu pašpietiekamību un viņu pāreju uz ilgtermiņa izmitināšanu.

Papildus tam, ka pagaidu aizsardzības saņēmējiem tiek nodrošināts saskaņotu tiesību kopums, Pagaidu aizsardzības direktīvas aktivizēšana turpina mazināt risku, ka patvēruma sistēmas nespētu tikt galā ar bēgļu pieplūdumu, neradot negatīvu ietekmi uz to efektīvu darbību.

Kopš Krievijas agresijas kara sākuma salīdzinājumā ar 4,19 miljoniem reģistrēto pagaidu aizsardzības pieteikumu personām, kas pārvietotas no Ukrainas, Ukrainas valstspiederīgie ES dalībvalstīs, Norvēģijā un Šveicē iesniedza tikai aptuveni 53 000 starptautiskās aizsardzības pieteikumu[7]. Lai gan salīdzinājumā ar sākotnējo aplēsi, kas liecina, ka starptautiskajai aizsardzībai varētu pieteikties 1,2–3,2 miljoni personu, šis skaits ir samērā neliels, 2024. gadā līdz šim ir novērots relatīvs Ukrainas valstspiederīgo iesniegto patvēruma pieteikumu skaita pieaugums (par 50 % vairāk salīdzinājumā ar to pašu laikposmu pagājušajā gadā). Tomēr ierobežotais kopējais skaits joprojām liecina, ka pagaidu aizsardzība ir sasniegusi savu mērķi, tostarp novērst dalībvalstu patvēruma sistēmu pārslogošanu.

Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstā komisāra bēgļu jautājumos (*UNHCR*) 2024. gada februāra aptauju[8] to pārvietoto personu īpatsvars, kuras plāno vai cer atgriezties

[7] Līdz 2024. gada 2. jūnijam.

[8] *Lives on hold: intentions and perspectives of refugees, refugee returnees and IDPs from Ukraine*, 2024. gada februāris

Ukrainā nākotnē, ir samazinājies salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (no 77 % līdz 64 %), savukārt to pārvietoto personu īpatsvars, kuras nav izlēmušas par atgriešanos, ir palielinājies (no 18 % līdz 24 %), kā arī pieauga to personu skaits, kurām nav cerību atgriezties (no 5 % līdz 11 %). Starptautiskā Migrācijas organizācija (*IOM*) ziņo[9], ka lielākā daļa aptaujāto personu (74 %) plāno atgriezties Ukrainā, kad un ja tas būs droši.

Turklāt saskaņā ar Eiropas Savienības Patvēruma aģentūras (*EUAA*) un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) kopīgo pētījumu[10] 53 % respondentu pauda nodomu atgriezties Ukrainā pēc kara, taču ievērojama daļa (30 %) joprojām nav par to pārliecināti. Aptuveni 17 % ir pārliecināti, ka viņi neatgriezīsies, un galvenais iemesls ir bažas par drošību izcelsmes valstī.

Šie apsekojumi apstiprina, ka no Ukrainas pārvietotās personas joprojām nespēj atgriezties Ukrainā drošos un ilgtspējīgos apstākļos.

Krievija ar nemainīgu intensitāti turpina agresijas karu Ukrainā. Kopš 2024. gada marta tas ietver intensīvus atkārtotus gaisa uzbrukumus visā valstī, kā rezultātā tiek nogalināti cilvēki un radīti ievērojami zaudējumi, un kas ievērojami ietekmē valsts energoinfrastruktūru – plašās teritorijās tiek pārtraukta elektroenerģijas padeve un iznīcinātas elektrostacijas.

Krievijas apzinātie un neselektīvie uzbrukumi tieši ietekmē civiliedzīvotājus visā valstī, un neprognozējami gaisa un dronu uzbrukumi sniedzas pāri esošajām un lielākoties nemainīgajām kaujas zonām.

Saskaņā ar *IOM* aplēsēm 2024. gada martā Ukrainā ir 3,6 miljoni iekšzemē pārvietotu personu[11]. 80 % pārvietoto mājsaimniecību ziņoja, ka ir pārvietotas jau vismaz vienu gadu[12]. Saskaņā ar informāciju, kas sniegta Trešajā ziņojumā par kaitējumu un vajadzību ātro novērtējumu (*Third Rapid Damage and the Needs Assessment (RDNA3) report*)[13], valsts programma iekšzemē pārvietoto personu atbalstam ir kļuvusi fiskāli neilgtspējīga. Turklāt tiek ziņots, ka 2023. gadā ir palielinājusies nabadzība un pārtikas trūkums. Kara ietekme ir nevienmērīga, un vislielāko ietekmi izjūt sievietes, personas ar invaliditāti, bērni un jaunieši, iekšzemē pārvietotas personas un vecāka gadagājuma cilvēki.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Humānās palīdzības koordinācijas birojs (*OCHA*) 2023. gada decembrī lēš, ka 2024. gadā vairāk nekā 14,6 miljoniem cilvēku valstī būs nepieciešama steidzama humānā palīdzība[14].

Nestabilā situācija apvienojumā ar sarežģīto humanitāro situāciju Ukrainā varētu izraisīt arī turpmāku plašu ieceļošanu Savienībā, kā rezultātā būtu jānodrošina aizsardzība vēl lielākam skaitam pārvietoto personu.

Pašreizējā nenoteiktā un nestabilā situācija Ukrainā liecina, ka nav paredzams viennozīmīgs risinājums tiem pagaidu aizsardzības saņēmējiem, kuri pašlaik atrodas ES dalībvalstīs. Šīs personas joprojām ir jāaizsargā Savienībā. Tāpat saglabājas draudi valstu patvēruma sistēmu efektīvai darbībai, ja pagaidu aizsardzība drīz tiktu izbeigta un visas attiecīgās personas vienlaikus lūgtu starptautisko aizsardzību.

---

9 *Ukraine Response - Needs, Intentions & Integration Challenges - Displacement Tracking Matrix*

10 *Voices in Europe: Experiences, hopes and aspirations of forcibly displaced persons from Ukraine*

11 *Ukraine - Conditions of Return Assessment Factsheet - Round 7* (2024. gada maijs)

12 *Ukraine - Internal Displacement Report - General Population Survey Round 15* (2023. gada novembris – decembris)

13 *World Bank Group, "Ukraine Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3)* (2022. gada februāris – 2023. gada decembris)

14 *Humanitarian needs and response plan Ukraine - Humanitarian Programme Cycle 2024, OCHA*, 2023. gada decembris

Ņemot vērā iepriekš minēto notikumu attīstību, Komisija uzskata, ka cēloņi pagaidu aizsardzībai joprojām pastāv un ka tādēļ pagaidu aizsardzība būtu jāpagarina kā nepieciešama un piemērota reakcija uz pašreizējo situāciju. Pagarinājums būtu jāpieņem pēc iespējas drīzāk un uz vēl vienu gadu, t. i., uz laikposmu no 2025. gada 5. marta līdz 2026. gada 4. martam, saskaņā ar Pagaidu aizsardzības direktīvas 4. panta 2. punktu. Tā mērķis ir nodrošināt, ka personām, kas pārvietotas no Ukrainas un uzņemtas ES dalībvalstīs, pašreizējos apstākļos tiek nodrošināta pēc iespējas lielāka stabilitāte un nākotnes perspektīvas.

Turklāt dalībvalstīm būtu jādod iespēja laikus veikt nepieciešamos administratīvos un juridiskos pasākumus (piemēram, uzturēšanās atļauju atjaunošanu), lai sagatavotos pagaidu aizsardzības pagarināšanai.

- **Saskanība ar pašreizējiem noteikumiem konkrētajā politikas jomā**

Šis priekšlikums pilnībā saskan ar ES *acquis* patvēruma jomā, jo Pagaidu aizsardzības direktīva ir kopējās Eiropas patvēruma sistēmas neatņemama daļa un bija paredzēta ārkārtas situācijai, ko raksturo pārvietoto personu masveida pieplūdums, kāds tas joprojām ir Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā dēļ. Tas arī pilnībā saskan ar Eiropas Savienības mērķi izveidot brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas ir atvērta tiem, kuri, apstākļu spiesti, likumīgi meklē aizsardzību Savienībā.

Priekšlikuma elementi atbilst arī nesen pieņemtajiem tiesību aktiem, kas veido Migrācijas un patvēruma paktu. Parlaments un Padome ir vienojušies saglabāt Pagaidu aizsardzības direktīvu kā daļu no instrumentu kopuma, kas ES pieejams masveida ierašanās situācijās. Ir pierādījies, ka Pagaidu aizsardzības direktīva ir būtisks instruments tūlītējas aizsardzības nodrošināšanai ES. Šajā posmā tas joprojām ir vispiemērotākais instruments, lai risinātu pārvietošanu, ko izraisījis Krievijas agresijas karš pret Ukrainu.

- **Saskanība ar citām Savienības politikas jomām**

Šis priekšlikums pilnībā atbilst vajadzībai ļaut dalībvalstīm pienācīgi apstrādāt iespējamos starptautiskās aizsardzības pieteikumus, nepārslogojot savas patvēruma sistēmas, un turpināt nodrošināt nepieciešamos pasākumus no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā, lai izvairītos no dalībvalstu patvēruma sistēmu pārslogošanas. Tas atbilst arī Savienības ārējām darbībām. Šis priekšlikums atbilst arī ES ierobežojošajiem pasākumiem un citām darbībām, kas pieņemtas arī, reaģējot uz Krievijas agresiju pret Ukrainu. Šis priekšlikums ir daļa no visaptveroša ES darbību kopuma, ar kurām tā reaģē uz Krievijas agresijas karu pret Ukrainu.

2. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

- **Juridiskais pamats**

Priekšlikuma juridiskais pamats ir 4. panta 2. punkts Padomes 2001. gada 20. jūlija Direktīvā 2001/55/EK par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, ņemot vērā, ka cēloņi pagaidu aizsardzībai joprojām pastāv. Tas ļauj veikt pasākumus, kas veicina līdzsvaru dalībvalstu centienos uzņemt šādas personas un uzņemties ar to saistītās sekas.

- **Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)**

LESD V sadaļā "Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa" Eiropas Savienībai tiek piešķirtas dažas pilnvaras šajos jautājumos. Šīs pilnvaras ir jāīsteno saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantu, proti, Savienība rīkojas tikai atbilstīgā apmērā un vienīgi tad, ja paredzētās darbības mērķus nevar pietiekami labi sasniegt dalībvalstis vienas pašas un tāpēc

ierosinātās darbības mēroga vai iedarbības dēļ tie ir labāk sasniedzami Eiropas Savienības līmenī.

Situācija Ukrainā, ko izraisījis Krievijas agresijas karš, joprojām ietekmē visu ES. Eiropas Savienība ir reaģējusi uz šo situāciju ar vēl nepieredzētu un vienotu reakciju. Tas liecina, ka joprojām ir vajadzīgi ES risinājumi un ES atbalsts, kā arī cieša koordinācija ES līmenī, jo visām dalībvalstīm ir pastāvīgi kopīgi efektīvi jāreaģē uz situāciju un jānodrošina, ka visā Savienībā tiek piemēroti vienādi standarti un saskaņots tiesību kopums attiecībā uz 4,19 miljonu cilvēku, kuri pašlaik uzturas Savienībā. Papildus pašreizējam masveida pieplūdumam, kas joprojām saglabājas, nevar izslēgt turpmāku vērienīgu ieceļošanu, jo situācija Ukrainā joprojām ir nestabila. Ir skaidrs, ka dalībvalstu individuāla rīcība nevar nodrošināt pienācīgu risinājumu, jo visai ES kopīgai problēmai ir nepieciešama kopīga ES līmeņa pieeja.

Šādu kopīgu pieeju nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet, kā norādījušas arī pašas dalībvalstis, šā ierosinātā Padomes īstenošanas lēmuma mēroga un iedarbības dēļ to var labāk sasniegt un koordinēt Savienības līmenī. Tāpēc Savienībai ir jārīkojas un tā var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. panta 3. punktā noteikto subsidiaritātes principu.

- **Proporcionalitāte**

Saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. panta 4. punktā noteikto proporcionalitātes principu ierosinātajā Padomes īstenošanas lēmumā ir paredzēts pagaidu aizsardzības pagarinājums uz ierobežotu laikposmu, t. i., par vienu gadu konkrētai personu grupai, uz kuru tas jau attiecas.

Ierosinātais pasākums nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, ņemot vērā situācijas apmēru un nopietnību Ukrainā, kā rezultātā aptuveni 4,19 miljons pārvietoto personu, kuras pašlaik atrodas ES dalībvalstīs, nespēj atgriezties Ukrainā drošos un ilgtspējīgos apstākļos. Turklāt šis pagarinājums ir arī samērīgs risinājums, ņemot vērā pašreizējo situāciju, jo pagaidu aizsardzība ir pasargājusi dalībvalstu patvēruma sistēmas no pārslodzes, ko rada ievērojamais pieteikumu skaits no personām, kuras ierodas ES dalībvalstīs.

- **Juridiskā instrumenta izvēle**

Pagaidu aizsardzības direktīvas 4. panta 2. punktā ir noteikts, ka ar Padomes īstenošanas lēmumu pagaidu aizsardzību pagarina līdz vienam gadam, ja cēloņi pagaidu aizsardzībai turpina pastāvēt.

3. *EX POST* IZVĒRTĒJUMU, APSPRIEŠANOS AR IEINTERESĒTAJĀM PERSONĀM UN IETEKMES NOVĒRTĒJUMU REZULTĀTI

- **Uz pierādījumiem balstīta politikas veidošana**

ES Migrācijas sagatavotības un krīzes plāna tīkls, kurā galvenā uzmanība pievērsta Ukrainai, un solidaritātes platforma "Ukraina"[15] turpina savu darbību, regulāri apmainoties ar informāciju, lai attiecīgi nodrošinātu kopīgu situācijas apzināšanos par Krievijas pilna mēroga iebrukuma Ukrainā ietekmi uz migrāciju un ES un dalībvalstu gatavību un koordinētu reakciju uz krīzi. Šajā sakarā abos forumos ir apspriesta vispārējās sagatavotības palielināšana ES līmenī, tostarp neparedzētu situāciju plānošana. Regulāri tiek apkopota informācija un dati

[15] Komisija ir izveidojusi šo platformu, lai koordinētu operatīvo reakciju starp dalībvalstīm saskaņā ar Padomes Lēmuma 2022/382 3. panta 2. punktu. Cita starpā tajā apkopo informāciju un izskata dalībvalstīs apzinātās vajadzības, kā arī koordinē turpmākus operatīvos pasākumus, reaģējot uz šīm vajadzībām.

par pašreizējo situāciju un cilvēku pārvietošanos. Pagaidu aizsardzības reģistrācijas platformā *ad hoc* kārtībā turpinās apspriešana par to, kā labāk nodrošināt pareizu informācijas apmaiņu dalībvalstu starpā par pagaidu aizsardzības un pienācīgas aizsardzības saņēmējiem, kas pieejama saskaņā ar valsts tiesību aktiem, vienlaikus atklājot dubultu reģistrāciju vienā un tajā pašā dalībvalstī un visās ES dalībvalstīs.

Turklāt Eiropas Komisija, citas organizācijas, piemēram, Pasaules Banka un Apvienoto Nāciju Organizācija, kā arī Ukrainas valdība regulāri izvērtē situāciju Ukrainā. Pasaules Banka publicē ziņojumus par ātro Ukrainas kaitējuma un vajadzību novērtējumu[16].

Kopš kara sākuma *IOM* ir strādājusi pie tā, lai nodrošinātu labāku izpratni par pārvietoto personu situāciju un sekotu līdzi iekšējai pārvietošanai Ukrainā un mobilitātes plūsmām, papildus apsekojot to cilvēku nodomus, kuri bēg no kara, un to cilvēku nodomus, kuri šķērso robežu atpakaļ uz Ukrainu, kā arī novērtējot atgriešanas apstākļus. *UNHCR* regulāri publicē informāciju par (arī iekšzemē) no Ukrainas pārvietoto personu nodomiem un perspektīvām. Iepriekš minēto starptautisko organizāciju apsekojumi un dokumenti liecina, ka pašreizējā situācija joprojām ir nestabila un neskaidra un neļauj atgriezties drošos un ilgtspējīgos apstākļos. *UNHCR* lēš, ka 2024. gada aprīlī visā pasaulē ir reģistrēti 6,4 miljoni personu, kas bēg no Ukrainas[17].

- **Apspriedes ar ieinteresētajām personām un ekspertu atzinumu pieprasīšana un izmantošana**

Lai apkopotu uz pierādījumiem balstītu informāciju, Komisija ar Migrācijas sagatavotības un krīzes pārvaldības tīkla un Solidaritātes platformas starpniecību regulāri apspriedās ar dalībvalstu iestādēm, Eiropas Ārējās darbības dienestu un attiecīgajām ES aģentūrām, Ukrainas iestādēm un starptautiskajām organizācijām, kā arī sazinājās ar nevalstiskajām un pilsoniskās sabiedrības organizācijām.

Komisija sadarbībā ar Eiropas Savienības Padomes rotējošajām prezidentvalstīm ministru līmenī, kā arī Padomes Imigrācijas, robežu un patvēruma jautājumu stratēģiskajā komitejā (*SCIFA*) 2023. gada novembrī un Patvēruma jautājumu darba grupā 2024. gada martā apspriedās ar dalībvalstīm par pagaidu aizsardzības nākotni pēc 2025. gada marta, un dalībvalstis uzsvēra, ka pēc iespējas drīzāk ir jāpagarina pagaidu aizsardzība. Solidaritātes platformā notika paralēlas un papildu apspriedes, kurās dalībvalstis vienprātīgi pauda nepieciešamību pagarināt pagaidu aizsardzību vēl par gadu, lai saglabātu vienotu Eiropas reakciju, nodrošinātu skaidrību saņēmējiem un ļautu dalībvalstīm veikt nepieciešamos administratīvos un juridiskos pasākumus valsts līmenī (piemēram, atjaunot uzturēšanās atļaujas). Vienlaikus Komisija regulāri sazinājās ar Ukrainas iestādēm, lai apkopotu informāciju par situāciju uz vietas. Tajā pašā laikā turpinās pārdomas par nepieciešamību radīt apstākļus, lai nodrošinātu netraucētu pāreju no pagaidu aizsardzības uz alternatīviem juridiskajiem statusiem valstīs. Turklāt saskaņā ar Pagaidu aizsardzības direktīvas 3. pantu Komisija īpaši apspriedās ar *UNHCR*, kurš novērtēja situāciju un sniedza attiecīgu ieguldījumu, kā arī veica apsekojumus par pārvietoto personu nodomiem. 2024. gada februārī un martā Eiropas Padome bēgļu un izsūtīto personu jautājumos (*ECRE*) un 140 citas pilsoniskās sabiedrības organizācijas publicēja attiecīgi ziņojumu[18] un kopīgu paziņojumu[19]

16 *World Bank Group, "Ukraine Third Rapid Damage and Needs Assessment (RDNA3)* (2022. gada februāris – 2023. gada decembris)

17 *Ukraine Refugee Situation*

18 *Transitioning out of the Temporary Protection Directive*, Eiropas Padome bēgļu un izsūtīto personu jautājumos, 2024. gada februāris

par to personu situāciju, kas pārvietotas no Ukrainas, un cita starpā aicināja Komisiju apsvērt iespēju ierosināt pagaidu aizsardzības turpmāku pagarināšanu.

- **Pamattiesības**

Šajā priekšlikumā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas jo īpaši atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā, kā arī saistības, kas paredzētas starptautiskajās tiesībās, tostarp 1951. gada 28. jūlija Ženēvas Konvencijā par bēgļu statusu, kura grozīta ar 1967. gada 31. janvāra Ņujorkas protokolu.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Kopš Krievijas agresijas kara pret Ukrainu sākuma finansējuma vajadzības, kas saistītas ar Pagaidu aizsardzības direktīvas piemērošanu, ir iekļautas spēkā esošo 2014.–2020. gada un 2021.–2027. gada ES finansēšanas instrumentu budžetā, jo īpaši kohēzijas politikā.

Tas ļāva dalībvalstīm piekļūt pieejamajiem neizlietotajiem līdzekļiem un ātri novirzīt tos saskaņā ar 2014.–2020. gada programmām steidzamām migrācijas un robežu pārvaldības vajadzībām, kas saistītas ar lielo skaitu cilvēku, kuri bēg no kara Ukrainā un ierodas ES. Turklāt budžeta lēmējinstitūcija vienojās par mērķtiecīgu palielinājumu 152 miljonu EUR apmērā, un tas tika izmantots kā daļa no ārkārtas palīdzības paketes 400 miljonu EUR apmērā, lai atbalstītu visvairāk skartās dalībvalstis attiecībā uz pirmajām uzņemšanas vajadzībām, kas saistītas ar pārvietoto personu lielo pieplūdumu no Ukrainas. 2021.–2027. gada iekšlietu fondu programmas *AMIF, BMVI* un IDF ietvaros arī palīdz apmierināt dalībvalstu finansējuma vajadzības, kas saistītas ar Pagaidu aizsardzības direktīvas piemērošanu. Kopumā valstu programmām sākotnēji tika piešķirti 9,4 miljardi EUR, savukārt programmu vidusposma pārskatīšanas rezultātā 2025. gadā tiks piešķirts papildu finansējums 1,9 miljardu EUR apmērā. Visbeidzot, 2024. gada februārī saistībā ar daudzgadu finanšu shēmas (DFS) vidusposma pārskatīšanu tika panākta vienošanās par 4. izdevumu kategorijas resursu palielinājumu par 2 miljardiem EUR 2025.–2027. gadam. Šie papildu resursi palīdzēs dalībvalstīm risināt steidzamas problēmas un vajadzības, kas saistītas ar migrāciju un robežu pārvaldību priekšposteņa dalībvalstīs, kā arī tajās, kuras skāris karš Ukrainā un Tuvajos Austrumos, un īstenot Migrācijas un patvēruma paktu, tostarp ieviest jaunas robežprocedūras.

5. CITI ELEMENTI

- **Detalizēts konkrētu priekšlikuma noteikumu skaidrojums**

1. pantā ir noteikts pagaidu aizsardzības pagarinājums par vienu gadu (no 2025. gada 5. marta līdz 2026. gada 4. martam) pārvietotajām personām, kas minētas Padomes Īstenošanas lēmuma 2022/382 2. pantā.

2. pantā ir noteikts šā lēmuma spēkā stāšanās datums.

[19] *The EU must provide future-proof solutions for people displaced from Ukraine*, Eiropas un starptautiskās organizācijas, 2024. gada 4. marts

2024/0143 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS,

ar ko pagarina ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ieviesto pagaidu aizsardzību

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību,

ņemot vērā Padomes Direktīvu 2001/55/EK (2001. gada 20. jūlijs) par obligātajiem standartiem, lai pārvietoto personu masveida pieplūduma gadījumā sniegtu tām pagaidu aizsardzību, un par pasākumiem, lai līdzsvarotu dalībvalstu pūliņus, uzņemot šādas personas un uzņemoties ar to saistītās sekas[20], un jo īpaši tās 4. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

(1) 2022. gada 4. martā Padome pieņēma Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382[21], ar ko Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un nosaka pagaidu aizsardzības ieviešanu.

(2) Saskaņā ar Direktīvas 2001/55/EK 4. panta 1. punktu pagaidu aizsardzība sākotnēji tika piemērota uz vienu gadu, proti, līdz 2023. gada 4. martam, un pēc tam to automātiski pagarināja par vēl vienu gadu līdz 2024. gada 4. martam.

(3) Padome 2023. gada 19. oktobrī pieņēma Īstenošanas Lēmumu (ES) 2023/2409[22], ar ko līdz 2025. gada 4. martam pagarina ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ieviesto pagaidu aizsardzību saskaņā ar minētās direktīvas 4. panta 2. punktu.

(4) Saistībā ar Direktīvas 2001/55/EK aktivizēšanu dalībvalstis paziņojumā[23] vienprātīgi vienojās nepiemērot minētās direktīvas 11. pantu attiecībā uz personām, kurām attiecīgajā dalībvalstī ir pagaidu aizsardzība saskaņā ar Padomes Īstenošanas lēmumu 2022/382 un kuras bez atļaujas pārceļas uz citu dalībvalsti, ja vien dalībvalstis divpusēji nevienojas citādi.

(5) Ņemot vērā to, ka ar pagaidu aizsardzību saistītās tiesības persona vienlaikus var izmantot tikai vienā dalībvalstī, pagaidu aizsardzības saņēmējiem, kuri pārceļas uz citu dalībvalsti, lai saņemtu pagaidu aizsardzību, nevajadzētu saņemt sociālo palīdzību divās dalībvalstīs vienlaikus.

---

20 OV L 212, 7.8.2001., 12. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj.

21 Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2022/382 (2022. gada 4. marts), ar ko Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē konstatē no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un nosaka pagaidu aizsardzības ieviešanu (OV L 71, 4.3.2022., 1. lpp., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2022/382/oj).

22 Padomes Īstenošanas lēmums (ES) 2023/2409 (2023. gada 19. oktobris), ar ko pagarina ar Īstenošanas lēmumu (ES) 2022/382 ieviesto pagaidu aizsardzību (OV L, 2023/2409, 24.10.2023., ELI: http://data.europa.eu/eli/dec_impl/2023/2409/oj)

23 Priekšlikums – PADOMES ĪSTENOŠANAS LĒMUMS, ar ko Padomes 2001. gada 20. jūlija Direktīvas 2001/55/EK 5. panta nozīmē nosaka no Ukrainas pārvietoto personu masveida pieplūduma esamību un pagaidu aizsardzības ieviešanu – dalībvalstu paziņojums

(6) Pašlaik Savienībā ir aptuveni 4,19 miljoni no Ukrainas pārvietoto personu, kam piešķirta pagaidu aizsardzība. Kopējais to personu skaits, kurām piešķirta pagaidu aizsardzība, ir saglabājies stabils, proti, aptuveni 4,19 miljoni (ar nelielu pastāvīgu tendenci pieaugt), un tikai dažas personas ziņo par pastāvīgu atgriešanos Ukrainā. Situācija Ukrainā neļauj pārvietotajām personām atgriezties Ukrainā drošos un ilgtspējīgos apstākļos. Starptautiskā Migrācijas organizācija lēš, ka līdz 2024. gada martam Ukrainā ir pārvietoti 3,6 miljoni cilvēku. 80 % no visām iekšzemē pārvietotajām personām ziņoja, ka tās ir pārvietotas vienu gadu vai ilgāk. Apvienoto Nāciju Organizācijas Humānās palīdzības koordinācijas birojs (*OCHA*) lēš, ka 2024. gadā vairāk nekā 14,6 miljoniem cilvēku Ukrainā būs nepieciešama steidzama humānā palīdzība.

(7) Turklāt nevar izslēgt turpmāku plašu ieceļošanu, ņemot vērā sarežģītos humanitāros apstākļus, lielāku nestabilitāti un nenoteiktību attiecībā uz situāciju Ukrainā, ko rada Krievijas naidīgās darbības, tostarp pastiprināti atkārtoti gaisa uzbrukumi civiliedzīvotājiem visā valstī. Joprojām pastāv eskalācijas risks. Vienlaikus joprojām pastāv draudi valstu patvēruma sistēmu efektīvai darbībai, ja drīz tiktu izbeigta pagaidu aizsardzība un visi tās saņēmēji vienlaikus iesniegtu starptautiskās aizsardzības pieteikumus.

(8) Tā kā lielais pārvietoto personu skaits Savienībā, kurām piešķirta pagaidu aizsardzība, visticamāk, nesamazināsies tik ilgi, kamēr turpināsies karš pret Ukrainu, pagaidu aizsardzības pagarināšana ir nepieciešama, lai risinātu to personu situāciju, kuras pašlaik saņem pagaidu aizsardzību Savienībā vai kurām šāda aizsardzība būs vajadzīga no 2025. gada 5. marta, jo tā nodrošina tūlītēju aizsardzību un piekļuvi saskaņotam tiesību kopumam, vienlaikus līdz minimumam samazinot formalitātes masveida pieplūduma situācijā Savienībā. Pagaidu aizsardzības pagarināšana arī palīdzēs nodrošināt, ka dalībvalstu patvēruma sistēmas netiek pārslogotas, ievērojami palielinoties to starptautiskās aizsardzības pieteikumu skaitam, kurus līdz 2025. gada 4. martam varētu iesniegt personas, kas saņem pagaidu aizsardzību, ja pagaidu aizsardzība šajā datumā tiktu pārtraukta, vai personas, kas bēg no kara Ukrainā un ierodas Savienībā pēc minētā datuma un pirms 2026. gada 4. marta.

(9) Tāpēc, ņemot vērā to, ka cēloņi pagaidu aizsardzībai joprojām pastāv, pagaidu aizsardzība Īstenošanas lēmumā (ES) 2022/382 minētajām pārvietoto personu kategorijām būtu jāpagarina līdz 2026. gada 4. martam.

(10) Šajā lēmumā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti Eiropas Savienības Pamattiesību hartā.

(11) Īrijai Direktīva 2001/55/EK ir saistoša, un tādēļ tā piedalās šā īstenošanas lēmuma pieņemšanā un piemērošanā.

(12) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā Nr. 22 par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Dānija nepiedalās šā lēmuma pieņemšanā, un Dānijai šis Īstenošanas lēmums nav saistošs un nav jāpiemēro,

IR PIEŅĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Pagaidu aizsardzība, kas piešķirta no Ukrainas pārvietotajām personām, kuras minētas Īstenošanas lēmuma (ES) 2022/382 2. pantā, un pagarināta ar Īstenošanas Lēmumu (ES) 2023/2409, tiek pagarināta par vēl vienu gadu līdz 2026. gada 4. martam.

2. pants

Šis lēmums stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tā publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

Briselē,

Padomes vārdā
priekšsēdētājs